

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ЗВАНИЧНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Год. XVII.

НЕДЕЉА 2. МАЈА 1899.

Број 16.

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН-ПУТ

ПРЕПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА.

ЦЕНА:

За Србију на годину 6 динара
на пола године 3 „
За стране земље на годину 9 „

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

НАРЕДБА

У члану 14. закона о народним школама наређено је, да свако мушко и женско дете које живи у Србији, дакле без обзира на поданство, народност и веру, мора савршити основну школу. У чл. 15. истог закона одређено је, да се у основну школу примају и уписују она деца, која 1. Септембра, дакле у почетку школске године, не буду млађа од 7 ни старија од 10 година. А у члану 17. истог закона наређено је, да се упис ученика има да изврши у првој половини месеца маја.

Према овим законским наређењима суд општине београдске

наређује:

Да родитељи, старасци, или сродници упишу у основну школу до половине маја о. г. сву децу, мушку и женску, која до 1. септембра о. г. неће бити млађа од 7 ни старија од 10 година. Упис ове деце вршиће управитељи основних школа, сваки у својем школском срезу.

Који од родитеља, старалаца или сродника пропусти ово учинити до 15. маја ове године биће кажњен по закону о народним школама.

Од суда општине београдске, 1. Маја 1899. год. у Београду АБр. 3288.

НАРЕДБА

На основу чл. 1. измене и допуне у правилнику за извршење закона о рибобову, од 29. марта тек. године Управа града Београда објављује:

1., да у времену до 15. маја није слободно ловити у Сави и Дунаву ове врсте рибе: *младицу, лицен;*

2., у времену до 31. маја није слободно ловити: *моруну, јесетру, кашикару, сома, пастругу, несрећу, кечигу, смуђа, мрену;* и

3., А у времену до 30. Јуна, није слободно ловити *шарана.*

У осталим рекама и текућим водама није слободно ловити до 31. маја: *сву осталу рибу и раке.*

Сва ова врста рибе, не сме се у ово време ни уносити из суседне државе, а ако би се унела онда ће се са њом и са уносиоцима поступити по закону.

Из канцеларије Управе града Београда 28. априла, 1899. год. Бр. 10.428 у Београду.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Пресуђен спор. Изборни суд пресудио је спор између Општине Београдске и Безименог Друштва Трамваји града Београда,

односно наплате таксе трошаринске на трамвајска кола, кад у варош улазе. Та пресуда избраног суда гласи:

ПРЕСУДА ИЗБРАНОГ СУДА У СПОРУ

Безименог Друштва трамваја града Београда, које заступа *г. Др. Милован Б. Миловановић,* правозаступник из Београда,

ПРОТИВ

Општине града Београда, коју заступају: *њен пуномоћник г. Драг. Стиљенковић* правозаступник из Београда, и члан његовог одбора *г. Пеко Пековић,* председник првостепеног Београдског трговачког суда

Судили су:

Председник суда,

Владимир Јовановић,
чл. и Државног Савета.

Судије:

Алекса С. Јовановић,

Судија Касационог Суда,

Ђорђе Новаковић,

Судија Касац. Суда у пенз.

Милан С. Мостић,

правозаст. из Београда

Коста Живковић,

инжињер жељезн. дирекције

Пословођа,

Драгић Павловић

писар Мин. Правде.

За ослобођење од трошаринске таксе, на трамвајска кола, која прелазе трошаринску пругу.

По споразуму странака, решењем Управе града Београда од 22. Јануара тек. год. Бр. 223, састављен је надлежним путем

ТРГОВИНСКИ ЦЕНТРИ И ДРУМОВИ

ПО
СРПСКОЈ ЗЕМЉИ

У
СРЕДЊЕМ И НОВОМ ВЕКУ

ИСТОРИСКО-ГЕОГРАФСКА РАСПРАВА

Мото: *Трговина је један од најзначајнијих
момента у еволуцији једнога народа.*

НАПИСАО

КОСТА Н. КОСТИЋ

(Рад награђен са 200 динара, другом Видовданском Наградом Београдске Општине од 15. Јунија 1898. г.)

(НАСТАВАК)

(4)

Исте донације Дубровчани подарују и босанском краљу Остоји и његову сину Стевану (1399. год. 25. фебруара; 1410. год. 31. Децембра); Сандаљу и његовим сродницима кнезу Вукцу, кнезу Вуку и Стевану, сину кнеза Вукца (1420. 20. маја);¹⁾ и т. д.

Лукарић (под заглављем *Case de' principi, che furono aggregate alla nobiltà di Rausa et hora sono estinte*) набраја

ову српску господу као изумрлу дубровачку властелу (1605): *Cotramanni, Cristicchio Paulouicchi, Jablanouicchi, Louicchi, Cossacia, Ucouicchi, Hranicchi, Sansouicchi, Vlatouicchi.*¹⁾

5. Стари Епидаур имађаше поседа на копну: „припадаху му земље крај мора више и ниже њега и неколико градова.“²⁾ Вељак жупан и Радич војвода браћа Санковићи у повељи од 1391. г. 15. Априла којом Дубровчанима дају Конавље и Виталину веле „по старим писмима, по старим споменицима, по добрим људима, који су чули од једног колена до другог, по белегама и знамењима“: „*На Цаптатъ при мори естъ биль градъ стари Дубровникъ полага жбпе конакальске, коемъ градъ присточеше жбпа конакальска, и беше м8 пламенто та жбпа и дргге земље и мѣста, и кадъ се онъ стари град рас8 и оп8стѣ, тѣда господа рашька и хѣмьска 8 тен дни крнкимомъ посѣдоше и по силн 8зше конакальск8 жбпа и дргга мѣста тога градъ.*“³⁾

Из Епидaura поникли Дубровник у почетку није имао земље и спољна политика Дубровачке Републике према српским владоцима била је управљена и на то, да се

задобијањем суседног земљишта створи и прошири мала општинска територија. На то су Дубровчани били нагнани и самом природом свога земљишта. Експанзивним проширавањем дубровачке трговине увећао се и број градског становништва а тиме се, природно, увећала неодољива потреба веће количине хране. У статутима приморских далматинских градова био је (са извесним ограничењима) забрањен извоз жита, које је онда било на цени у Далмацији.¹⁾ Дубровачки је посед био мален, каменит и неплодан, па су Дубровчани непрестано гледали, да некако захвате какво питомије место, да би тако могли сејати жита у потребној количини. Нешто то, а нешто и то, што су Дубровчани с великом коришћу трговали и вином, па им је требало више присојног земљишта за културу винове лозе, — наморавало је Дубровчане да ма како изађу из својих узаних државних граница. Дубровчани су на два начина текли себи земаља: Или су преко својих посланика молили српске владоце да им продаду извештан део оближњег земљишта или су потајно засејавали поља и виновом лозом засађивали присојне падине у српским жупама покрај мора: надајући се, да

стр. 296—300.

¹⁾ Gi. Luccari, Copioso Ristretto стр. 175.

²⁾ А. Мајков, Историја Српског Народа стр. 196.

³⁾ Monumenta Serbica § CCIV. стр. 217.

¹⁾ А. Мајков, Историја Српског Народа стр. 197.

¹⁾ Monumenta Serbica § CCXXVIII. стр. 239—241; § CCLVI. стр. 275—277; § CCLXVII. стр. 284—288; § CCLXXI.

избрани Суд, за расправу спорног питања: да ли тужена општина, према уговору о концесији за трамваје, има право да наплаћује, и колико у име трошаринске таксе од трамвајских кола, која прелазе реонску пругу.

По исцрпљеном раду, који је обављен на састанцима 31. Јануара, 3, 14, 17, 28. Фебруара и 5, 7, 10, 17, 21, и 22. Марта тек. год., избрани Суд, на основу навода парнични страна, излаже стање ствари у следећем:

1. Тужилачка је страна представила:

Члан 14. тач. 2-га уговора, између друштва и општине града Београда гласи: „Писмоноше, разносачи депеша, ватрогасци, полициски и општински служитељи и чиновници који иду службеним послом не плаћају ништа, али тада у једна иста кола не могу ући њих више од четворице јавних служилаца, осим пожара и других сличних потреба (force majeure).“ По овој уговорној одредби, општина је изводила, да сви њени органи, па и одборници општине, имају право на сталне бесплатне карте, за возњу за све трамвајске пруге, тражећи од друштва знатан број бесплатних карата. Друштво је овај захтев одбило изјавивши, да ће потпуно одговорити својој обвези, ако општини стави на расположење само онолики број купона за поједину возњу, колико је предвиђено поменути чланом уговора, не признајући ником право на сталну бесплатну карту. На ово је следовало извешће Управника трошарине града Београда од 9. Децембра 1894. год. Бр. 1120. да је „за то што је друштво забранило бесплатну возњу на трамвајима органима трошаринским, издана наредба топчидерској линији и стражари Бр. 8. код новог гробља, да при уласку у варошки реон од сваких трамвајских кола наплаћују по 0.60 динара; а својим органима издала је наредбу, да трамвај плаћају при вожењу.“ У последњем ставу чл. 5. првог одељка уговора, стоји ова клаузула: „општина ослобођава концесионара и трамвајско предузеће од сваког општинског приреза.“ Из

ове одредбе друштво изводи, да општина нема права да наплаћује никакву трошаринску таксу на трамвајска кола, кад прелазе реонску пругу; чему је најбољи доказ то, што општина није наплаћивала ову таксу све до Децембра 1894. год. кад је настао овај спор, дакле за пуне две и по године.

На том основу, друштво се одмах обратило општини са захтевом, да се спорно питање изнесе на решење избраном суду. На овај захтев Суд општине београдске писмом својим од 15. фебруара 1895. год. известио је управу трамвајског друштва: „да је одбор општине града Београда у својој седници од 6. тек. м-ца АБр. 853 решио: да се одложи решење питања о трошарини пред изабраним судом, докле одбор општине града Београда не нађе за сходно да се то учини.“ Истим се актом друштву доставља да се „за сада наплаћивање трошаринске таксе обуставља, али варош задржава то право.“ Наводи се доказују оригиналним писменима општине, која су суду показана а у препису остављена у актима. Овим начином постао је овај спор. Трошаринска такса на кола при уласку у варош није ништа друго, но калдрмина, — такса, коју општина наплаћује за употребу своје калдрме. Но ово се не може ни у ком случају односити на трамвајска кола, која путују својом пругом, ни по томе што је тужилачко друштво примило на себе обавезу уговором, да о своме трошку одржава и чисти калдрму, која се налази између шина и на 30 сантиметара изван шина с једне и с друге стране. Сем тога природа трамвајских послова, начин вршења трамвајске службе, противе се плаћању ове таксе. Ред возње утврђује сама општина. Трамваји по томе реду морају возити, па било путника или не, и онда би било илузорно наплаћивати од друштва ову таксу. Друштво тражи да се пресуди, да општина нема права на ову таксу.

2. Тужена страна одговорила је:

По самом тексту спорног става поменутог члана уговора, јасно се види да је

друштво ослобођено од сваког општинског приреза, а не и од општинске трошарине. Да то нису истоветне дажбине, јасно се види из одредаба чл. 37, 38 и 38 а. закона о општинама, по којима се прирез сматра као једна врста терета, који пада на грађане кад редовни приходи не могу да подмире издатке, и удара се на све пореске личности по сразмери порезе, а по одређеној стопи, — а по томе он нема никакве везе са општинским приходима — калдрмином, разним арендама и кантарином, ни са канцеларијским и другим приходима, а најмање је истоветан или у вези са трошарином. Разлика је видна и по томе: што се прирез наплаћује од свију пореских глава, независно од тога, хоће ли се свако користити установом коју плаћа; а трошарину плаћа само онај, који у варош уноси или ко троши предмете трошарини подложне; што је плаћање приреза ограничено на грађане дотичне општине, а не и на људе других општина који ту бораве или се нађу са радом, а трошарину плаћа свако па и странци. Има лица, која према члану 38 а. закона о општинама могу бити ослобођени од пореза, и по томе и од приреза, али тиме она нису ослобођена и од трошарине, ако уносе варош што год од предмета подложних трошарини. Законом о трошарини није ни обухваћен ни укинута општински прирез, то се најбоље види, што је после закона о трошарини (од 1884. год.) и уредбе о њеном вршењу (од 1890. год.) ударен у 1892. год. особени прирез на — Београдске грађане за откуп имања више трошаринске линије, и ако је у том времену постојала трошарина и т. д. и што није искључена могућност, да се и даље на грађане ударају прирези по потреби поред трошарине. То, што по наводу тужилачке стране, није општина непрекидно наплаћивала општинску трошарину ни у колико не утиче на спорно питање. То је право општинско и она га може употребити кад и како хоће, као год што општина то право употребљава о великим празницима, ослобођавајући извесне пред-

ће захваћено земљиште временом прећи у њихове руке.¹⁾ „Што су српски владоци често опомињали Дубровчане да не прелазе преко својих међа и што се често судило за земље и за људе које држаше Дубровчани, то показује да Дубровчани нису мрзели на други начин којим се текосе земље.“²⁾

Дубровчани су задобили своју територију, вероватно после X. века, јер Константин Порфирогенит бележи, да се Дубровник налази баш на граници између Хума и Требиња; дубровачки се виногради налазе на земљишту ових двеју српских жупа и за то Дубровчани, још од 878. год., по наредби цара Василија I Маћедонца, плаћају хумском и требињском жупану годишње по 36 нумизмата (златника).³⁾ Дубровачки се виногради налазили у жупи Жрновници (Вреници), на Реци (Ombla), код Зашона (Malfi) и Полица.⁴⁾ За држање тих винограда, како бележи Константин Порфирогенит, Дубровчани су плаћали годишњи трибут. Доцније су Дубровчани

у природи плаћали и вински десетак.¹⁾ Овај новчани трибут звао се *могорини* (у спом. *margarisium*, *margarisium malgarisum*, *denari margarisi*, *могорини*). Српски су владоци за трибут Дубровачкој Сињорији слали на поклон једну дебелу краву (*vacca de pro, di margarisio*), коју су дубровачки кнез, његов намесник и „*boni homines Ragusii*“ брижљиво између себе делили.²⁾ Дешавало се, да су Дубровчани добијали по каткад и мршаву краву, али је они нису хтели примити.³⁾

Раширавањем винограда увећавао се и сам обим дубровачке државице. Због тога је Дубровник имао честе свађе са српским владоцима и властелом. У уговорима између Дубровника и српских владалаца и властеле често се помињу зајевнице око винограда и регулисање тога питања изазивало је спорове и непријатељска расположења. Готово сваки српски владалац после Немање у преговорима и уговорима са Дубровчанима увлачи у диску-

сију и регулисање питања о границама територије Дубровачке Општине.

У писменом уговору са бугарским царем Михајлом Асеном од 15. Јунија 1253. год. Дубровчани овако обележавају своје „вајкадашње“ границе: *А прѣписанѣ дѣдинѣ наше землѣ и сѣли и дрѣжакѣ начиниють оудѣ црѣкѣ свѣтого Гѣоргиѣ крѣхъ старѣ градѣ Спитакрѣ, иже идѣтъ до црѣкѣ свѣтого Петра а оудѣ црѣкѣ свѣтого Петра идѣтъ до црѣкѣ свѣтого Пократа, а оудѣ црѣкѣ свѣтого Пократа, како дрѣже горѣ крѣхъ Белома, и н слѣзѣтъ до Млнѣхъ, а оудѣ Млнѣхъ, како дрѣжѣтъ горѣ крѣхъ Жѣрновѣнѣ дѣри до Влаштице, а оудѣ Влаштице, како дрѣжѣтъ горѣ крѣхъ Шѣметѣ, и гредѣтъ до Шѣка, а оудѣ оне стране Шѣка, како дрѣжѣтъ горѣ крѣхъ Рѣкѣ и сѣтетѣ гѣнѣтъ се дѣри до горѣ крѣхъ Корѣла, а оудѣ Корѣла, како дрѣже горѣ крѣхъ Зѣтонѣ и крѣхъ Полице и крѣхъ Орѣшѣцѣ и сѣстѣнѣтъ се до црѣкѣ свѣтого Тѣкѣле: и кѣсе меде оудѣ прѣписанѣхъ землѣ и сѣли и дрѣжакѣ оудѣ крѣхѣ оудѣ кѣсе прѣписанѣхъ горѣ слѣзѣтъ до мора, кѣсе сѣ наше дѣдинѣ.“⁴⁾*

Овако Дубровчани повлаче у XIV. веку своје државне границе према копну, али су, у ствари, онда биле са свим нове границе.²⁾ Као да је Дубровчанима намера

¹⁾ Ibidem.

²⁾ Ibidem. — Monum. Spect. vol. XXV. стр. 40.

³⁾ Monum. Spect. vol. XXVIII стр. 24J—24I. — 1379., 13. Cent. Cons. Rogat. ... de dando denarios margarisiis domini regis Bossinae et Rassiae (et) accipiendis ab ipsis unam bonam vaccham. 17. Cent. 1379. Cons. Rogat. ... de non recipiendo istam vaccham macram pro margarisiis sed unam pinguem

¹⁾ Monumenta Serbica стр. 38. — Уп. А. Мајков, Историја Српског Народа стр. 199—200.

²⁾ Dr. K. Јирѣчек, Die Handelsstrassen стр. 13.

¹⁾ Ibidem.

²⁾ Ibidem, стр. 197—198.

³⁾ Monum. Spect. vol. VII стр. 372. — Уп. Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, Историја Српског Народа св. II. стр. 44; 77. С. К. З. књ. 31.

⁴⁾ Dr. K. Јирѣчек, Die Handelsstrassen стр. 12.

мете плаћања трошаринске таксе у тим данима. Тужилачко друштво нема право на ослобођење од ове трошарине, јер то није предвиђено уговором, као што је учињено у уговору између општине и друштва за електрично осветљење. Друштво треба да се осуди на плаћање парничних трошкова с тим да плати заступнику општине 600 динара на име овог рада.

3. Тужилачка страна навела је:

Речи „прирез“ у уговору не може се дати онај уски смисао, који јој општина даје, већ се под тим подразумева све оно у опште, што општина наплаћује за подмирење својих потреба, што у погледу на општину потпуно одговара значењу коју реч „пореза“ има у свом широком смислу за државне финансије. Да је речи „прирез“ у уговору дат овај смисао, види се јасно из првог концепта уговора, писаног на француском језику, где је записано, да општина ослобођава концесионара „*de tous les impôts*“ што значи: од свију општинских пореза; а да је ово била намера уговорача, несумњиво је још и по томе, што када се речи „од сваког општинског приреза“ не би дао овакав значај, друштво не би по уговору о концесији било ни од чега ослобођено. Па чак и кад не би ни постојао чл. 5. у уговору, ипак општина не би имала права наплаћивати ову трошаринску таксу од трамвајских кола, јер је друштво добило концесију за експлоатацију трамваја у Београду и његовом атару, што значи, да је друштво примило на себе обвезу да уведе трамвај у општинском атару, а не само у реону варошком, па када је друштву дата таква концесија, онда како би друштво ту повластицу могло да употреби, када би општина, после утврђених погодаба, ставила баријеру између крајњих тачака експлоатационих, наплаћујући од друштва ма какву таксу за то, што друштво по уговору употребљава своје право на концесију и врши своју дужност према општини. По чл. 1. закона о трошарини од 12. Јула

1893. год. који гласи: „храна људска и сточна, пиће, гориво, материјал за осветљење и грађе, могу се *порезати* у корист државне касе, *нарочитом порезом која се зове трошарина*.“ Из ове законске одредбе јасно излази: да реч пореза има широк значај, да обухвата и трошарину; и кад је државна трошарина једна врста пореза, онда је без сумње и општинска трошарина врста општинског приреза. Да је намера уговорајућих страна заиста била да се концесионар ослободи плаћања трошарине, тврди се поред наведеног и тиме, што је друштво за то примило на себе другу обвезу да одржава и поправља калдрму, да и сама природа правног посла захтева, да се друштво овога намета ослободи. Осим тога у трошаринској тарифи која је утврђена Краљевим указом од 1. Јуна 1893. год. посебице је побројано све на шта се и колико се плаћа на трошаринским станицама. И док она у својој последњој XII групи под „Разно“ а у редним бројевима 62, 63 и 64 именује и тарифира све разне врсте кола, као: сељачка кола, проста, товарна, таљиге, фијакере и т. д. дотле о трамвају и трамвајским колима која су већ постојала, и вршила службу у атару општине београдске, дакле изван граница трошаринских — ни помена нема. Па кад у овој тарифи није предвиђена наплата трошарине, онда тужена општина није имала права мимо Краљевског указа наплаћивати трошарину од трамвајских кола, одређујући произвољно стопу трошаринску по 0-60 дин. од кола, коју она може произвољно на овај начин повећавати, кад и како за сходно нађе.

4. Тужена страна одговорила је:

Општински прирез има своје постање у закону о општинама и примењује се у извесним одређеним случајима, кад остали општински приходи не могу расходе да покрију. Он није перманентан, већ периодични терет на грађане, док општинска трошарина начелно је установљена законом од 1884. год. а уведена у живот 1890.

била да у срећном исходу рата против Уроша I земље у тим обележеним границама стално присвоје. Урош I у уговору мира са Дубровчанима од 23. Августа 1254. год. признаје им право само на оне винограде, које су имали у време смрти краља Стевана Првовенчаног а да суд расправи за оне винограде који су посађени иза те линије.¹⁾ Доцније, 1289. год. краљ Милутин повељом у Призрену и краљица Јелена у Котражи потврдише Дубровчанима само оне „земље, винограде и орнице“, што су имали за краља Уроша I.²⁾

По Растићу, Дубровчани су 933. год. задобили групу острва Елафита: *Колочеа*, *Лопуд* и *Жујану*, а 940. год. *Жрновницу*, *Бргаш*, *Груж*, *Реку*, *Зашон* и један део *Шумеша*;³⁾ али је ова Растићева хроно-

логија са свим погрешна. Још за краља Стевана Првовенчаног (1220—1227) *Река* и *Жрновница* биле су у политичкој Србији.¹⁾ Кад им је српски краљ Владислав (1233—1243) опростио могориш за *Жрновницу*,²⁾ вероватно да су тада Дубровчани дефинитивно завладали *Жрновницом*.

По једној дародавној повељи, која је постојала још у време Серафима Превића († 1759. г.), краљ је Бодин 1100. год. завештао бенедиктовском манастиру на острву Локруму један део *Шумеша* (*Gioncheto*).³⁾ Ту легацију краља Бодина помиње и Растић с додатком, да су ту донацију локрумском манастиру потврдили и краљ Ђорђе Бодиновић, његова мати краљица Јаквинта и њихов рођак Градиња.⁴⁾

По Растићу, Дубровчани су 1151. год. задобили Млет;⁵⁾ а око средине XIII. века Ластовљани се добровољно потчинише Дубровачкој Републици.⁶⁾ Растић, свакако, грешни, кад узима да су Дубровчани добили

год. и служи за намирење особене потребе, па се за то удара не на пореске личности општине београдске, но на све што у Београду живи, и које је оптерећење трајно. Последњем ставу чл. 5. уговора, дакле у коме лежи тежиште спора, не може се коментарисањем давати шири значај. Тумачење његово као и изналажење шта су уговорачи хтели с њиме, може бити само у случају нејасности уговорних одредаба, а онде, где је уговор јасан, да о њему нема никакве сумње, суд га не сме преиначавати ни истраживати намеру уговорача, као што се то види из наређења §. 536. грађ. законика, којим законодавац упућује уговораче, да „*уговор ваља да буде јасан, разумљив и одређен*.“ По овоме законском пропису, суд се не може упштати у тумачење смисла уговора, и полазећи са те законске поставке, Суд не може чл. 5. последњем ставу, који ослобођава концесионара „*од сваког општинског приреза*“ давати шири значај и ослободити концесионара и од плаћања трошарине. Спорна тачка уговора и сувише је јасна, и о њој не може бити другог тумачења но онаквог, како сама гласи, јер се уговор за то и пише, да се *тачно одреде и утврде погодбе уговарајућих странака*. Сам тај факт, што општина није у тарифи трошаринској поменула трамвајска кола, не може ослободити друштво од плаћања трошарине, јер то није ни требало учинити, пошто су трамвајска кола ушла у категорију кола под тач. 64. поменутих тарифе. И саонице нису ушле у тарифу, па опет се за њих плаћа такса при улазу као и на кола. Моли да се друштво одбије од тражења.

Судски разлози:

Пошто су прочитана парнична акта и судије измењали разлоге, о појединим наводима парничара, приступљено је гласању о спорном питању у цели пресуђења, што је извршено по прописима грађанског судског поступка за изабране судове.

По овом гласању изабрани суд по странеј оцени извиђених околности на

Млет 1151. год., јер постоји повеља, којом Стеван Првовенчани даје манастиру Св. Богородице *цело острво Млет* и др.¹⁾ Доцније ту донацију свога деде потврди краљ Милутин (1282—1321).²⁾ Тек 1357. год. 10. Априла цар Урош даде острво Млет Дубровчанима *Басету*, *Баринчелу*, *Биволчићу* и *Тришету Миховићу Буђићу*.³⁾ Како Мајков мисли, до смрти цара Уроша Дубровчани нису могли владати Млетом, но су га само уживали.⁴⁾

Најзнатније проширење своје територије Дубровчани учинише у XIV. веку, када куповином од српског краља задобише *Штонски Раш*, земљиште у приморју од Превлаке до дубровачке међе и острво *Посрећкицу* на ушћу Неретве.⁵⁾

(НАСТАВИТЕ СЕ)

1) Monumenta Serbica § XLVI. стр. 45—46. „Земље и винограде што сте држали до смртига господина ми отаца, да си ю држите, а то тола што се нанде сагано киноградњи нан земље примеше, да се сџдомь нспраки, да што сџда каже краљекствџ ми, сџди краљекствџ ми, а што камь покаже, то камь.“ ...

2) Monumenta Serbica § LVIII. стр. 55; § LIX. стр. 56.
3) Monumenta Spectantia vol. XXV. стр. 27. — Чудновато је, да В. Макушев, узима да су Дубровчани 1050. год. добили од *хрватског краља Стевана Кресимировића* (?) *Жрновницу*, *Груж*, *Реку* и *Затон* а 1080. год. од *далматинског краља Силвестра* (?) *Колочеа*, *Лопуд* и *Жујану*. (Аналитичке бајке примљене за историске истине). Материјал с. 4. Исаљдованија стр. 3—5.

1) Monumenta Serbica стр. 10.

2) Monumenta Serbica § XXXIII. стр. 27.

3) В. Макушев, Исаљдованија стр. 4. (Да та повеља није била какав калуђерски фалсификат?)

4) Monumenta Spectantia vol. XXV. стр. 48.

5) Monumenta Spectantia vol. XXV. стр. 51.; упор. страна 87.

6) Dr. K. Jurecek, Die Handelsstrassen стр. 14. и нота 5. — Упор. В. Макушев, Исаљдованија стр. 4, 181; — и Monumenta Spect. vol. XXV. стр. 105.

1) Monumenta Serbica § XVII стр. 8—10.

2) Monumenta Serbica § LXX стр. 71.

3) Monumenta Serbica §§. CXLI. и CXLIII., страна 158—159. — Упор. Dr. K. Jurecek, Die Handelsstrassen стр. 14. и А. Мајков, Историја Срп. Народа стр. 204—205. — У дубровачким Књигама Реформацја ја сам наишао на једну одлуку, чији је датум, према овим повељама, загонетан. Велико Веће 1301. год. 15. Септ. решава: ... „*Quod accipitur insula Mellite pro comune Ragusii, qui habeat regimen dictae insulae, ad voluntatem dom. comitis et sui consilii*.“ Monumenta Spect. vol. XXIX. стр. 5. (Да овде није знаменита писарска погрешка: 1301 место 1361?)

4) Историја Српског Народа стр. 205.

5) Monumenta Serbica стр. 104. — Monumenta Spect. vol. I. стр. 398.

основу § 442. грађ. суд. поступка изводи следеће закључке као основу пресуђењу:

1. Између општине и трамвајског друштва постоји уговор засебне врсте — на име смеша земљишта и капитала за подигнуће трамваја као провозног — саобраћајног — средства у рејону града Београда, (чл. 1. уговора под А. општих услова). Земљиште је општинско, а материјал за постројење трамваја својина је друштвена. По том уговору целокупна израда трамвајских кола, заједно са осталим прибором, сматра се у основу као општинска својина (чл. 20, 21, и 23, уговора под Б. детаљних услова) али с тога, што је друштво употребило свој капитал, односно материјал за постројење возова на трамвајским пругама, и тиме остварило предузеће у корист општине, добило је по уговору право бесплатне употребе тих возова за 45 година. Облик тога уговора употребе оснива се на прописима грађ. законика, који важе о уговорној смеши предмета и о закупу (§ 186. у вези са § 278. и 705. грађ. законика).

Одредба § 681. грађ. зак. ујемчава употребу закупушеног предмета уживањем „без препоне“, из чега се изводи дужност за сопственика, да ову препону уклони када се појави. По томе, што је општина сопственик трамваја, а друштво само уживалац у форми закупника, ако би се у опште могла дозволити трошарина на трамвајска кола, била би у исто доба неминувна ова алтернатива: или да општина као уговорач ослободи друштво трошаринске таксе, и тиме уклони „препону“ уживању или да је себи плаћа на своју ствар, што је противно појму својине.

2. Битни је услов сваког уговора специјализације права и дужности уговорача. Што није уговором предвиђено, не може се изводити као право, ни претпоставно изостављати као дужност за појединог уговорача (§ 536. грађ. зак.). Друштво није уговором оптерећено трошарином. То се не да извести на његову штету, ни тумачењем уговора; јер је по судској херменевтици, у сумњивом случају закона претпоставка увек на страни онога, од кога се нешто тражи или одузима, или му се намеће, а то је овде трамвајско друштво.

3. Друштво има право возње у реону општине града Београда до *Новог гробља и Топчидера*. Под овим реоном узимљу се крајње границе општинске територије (атара) без обзира на њене финансиске међе, које по потреби могу бити повучене даље или ближе, као што је овде случај. Ново гробље и Топчидер, као поседи града Београда, и у административно-политичком смислу, и по намени употребе или уживања, сматрају се као саставни делови београдске општине, у којој друштво има непоречног права возње по уговору са општином. Тачним обележјем тих места, санкционисано је дакле и право друштва на експлоатацију, која не може бити сметана ни оптерећивана општинским дажбинама, док год се врши у реону (атару) општине по уговору (§ 16. грађ. зак.).

4. Наплата трошарине ограничена је само на предмете или ствари, које у месном саобраћају служе као дневне намирнице, или су трговински артикал у цели

продаје. Овако специјализације предмета трошарине, обележено је јасно и довољно одредбом чл. 1. закона о трошарини од 12. Јула 1893. год. збор. XLIX стр. 245). Само теретни возови *са робом* на обичним колима по већем или мањем обиму, подлеже трошарини у смислу тач. 63. и 64. тарифе, о наплати трошаринске таксе од 17. Јула 1893. год. Трамвајска кола по грађевинској конструкцији и обиму, нису ни обична кола ни товарни теретни возови, но су само велика провозна местна средства личне угодности; и за то, употребљена у напред обележеним границама, не плаћају никакву трошарину, јер служе само за бољи и бржи саобраћај.

5. Но баш да се и дозволи, да општина има права на ову трошарину, ипак није друштво дужно да је плати зато, што је од тога ослобођено последњим ставом чл. 5 уговора, који гласи: „*Општина ослобођава концесионара и трамвајско предузеће од сваког општинског приреза.*“ Израз овога става „од сваког приреза“, по мњењу изабраног суда, представља у најширем смислу појам о искључењу сваковрсне општинске дажбине, како универзалне тако и посебичне природе, а не претпоставља само лични или стварни намет по стопи државне порезе (чл. 38. а, **** закона о општинама). Разликовању које чини тужена општина између приреза и трошарине по начину порезивања, оскудева у овом случају уговорна одређеност; и за то се у сумњивом случају реч „прирез“, мора узети у његовом најширем значењу, као што га и Суд узима на основи чл. 1. закона о трошарини, у коме законодавац и оптерећење намирница и продајног материјала и т. д. сматра као дажбину — порезивања.

Са наведених разлога, ова трошарина нема основа ни у закону ни у уговору, а не да се извести ни из природе трамвајског предузећа, и за то изабрани суд налази: *да општина града Београда није у праву да од трамвајског друштва наплаћује трошаринску таксу.*

Пошто се спор води о разумевању и правилној примени чл. 5. уговора, изабрани суд сматра, да су обе стране обавезане на плаћање дијурне судијама и деловођи, и да свака треба да сноси своје трошкове.

На основу свега изложенога са обзиром и на чл. 29. уговора изабрани Суд

Пресуђује:

1. *Да општина града Београда према уговору о концесији за трамваје, нема право да наплаћује никакву трошаринску таксу од трамвајских кола, која прелазе трошаринску пругу.*

2. *Да обе парничне стране сnose заједнички, по пола дијурне плаћене судијама и деловођи и свака своје трошкове.*

3. *Пошто је пуномоћник тужилачке стране за 12 седница изабраног суда (рачунајући ту и 23 тек. месец, као дан протоколарног саопштења ове пресуде), положио нападајућу дијурну у 1344 динара, од чега су поједине судије и деловођа примили своје делове, — то је тужена општина дужна да накнади друштву половину горње суме т. ј. шест стотина седамдесет и два динара.*

Ова је пресуда одмах извршна. У здању суда општине града Београда 22. Марта 1899. год. у Београду.

Председник
Избраног Суда

В. Јовановић с. р.

Чланови:

Алекса С. Јовановић с. р.
касац, судија.

В. С. Новаковић с. р.
адвокат

Мил. С. Мостић с. р.
адвокат

К. Н. Живковић с. р.
инжињер

Деловођа

Драгић Павловић с. р.
Писар Минист. Правде.

О Б Ј А В А

На основу правила о уређењу еснафа димничарског, одбор је општински изабрао 6 димничара за вар. Београд, који су по квартовима овако распоређени:

За кв. варошки: *Ламберт Клузачек старији*; за кв. теразијски: *Сима Бркић*; за кв. врачарски (без кнез Милошеве ул. с обе стране, од каф. Лондона до краја): *Марија Алексић удова*; за кв. палилулски: *Алекса Дебељевић*, за кв. дорћолски: *Риста Милишић*; за кв. савамалски (са кнез Милошевом улицом, с обе стране, од кафане Лондона до краја) *Ђорђе Дебељевић*.

О овоме се извештава грађанство ради знања и управљања с тим да овај распоред вреди од 17. априла о. г. из јутра.

Од суда општине београдске, 15 априла 1899. год. у Београду, АБр. 3001.

О Б Ј А В А

Суд општине града Београда, ставља грађанству на знање, да је на основу одлуке одбора општинског од 4. Марта т. г. под АБр. 1441. концесионар за чишћење нужника и помијара Димитрије Стојановић овд. за време од 1. Јануара ове па до 1. Јануара 1902. год.

Цена је за овај рад утврђена на *шест динара* од кубног метра (0.30 дин. од акова).

Концесионар станује у улици Цара Уроша бр. 45.

Од Суда општ. града Београда 8. Априла 1899. год. АБр. 1441.

ТАКСЕ ЗА ИЗНОШЕЊЕ ЋУБРЕТА

За квартове: Савамалски, Теразијски, Варошки и Врачарски

1. Од собе и кухиње или мањег дућана са собом — — — — — 0.25 д.
2. Од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазином — — — — — 0.70 д.
3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале — 1.50 д.

За квартове: Дорћолски и Палилулски

1. Од собе и кухиње или мањег дућана са собом — — — — — 0.20 д.
2. Од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазином — — — — — 0.60 д.
3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом од гостионице са кухињом без штале — 1.— д.

Од суда општине београдске 28. августа 1892 год. АБр. 9449.